

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Hakan Şeref OLGUN
Afyonkarahisar Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	İçişleri
Tarih: 24-11-2025	Esas No: 2/3382

1739382

19 Kasım 2025

19 Kasım 2025

1739382

GENEL GEREKÇE

Muhtarlık kurumu, Türk idari sisteminin en eski ve en köklü kurumlarından biridir. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e uzanan süreçte, her dönemde halkın en yakınındaki temsilci olarak görev yapan muhtarlar; sadece bir idari birim yöneticisi değil, aynı zamanda demokrasinin temel taşı, toplumsal dayanışmanın da güvencesi olmuşlardır. Bugün köy ve mahallelerde görev yapan 50 bini aşkın muhtarımız, halk ile devlet arasındaki doğrudan köprüyü kurmaktadır.

Muhtarlarımız; nüfus kayıtlarının düzenlenmesi, seçmen listelerinin hazırlanması, sosyal yardımların dağıtımı, mahalle veya köydeki sorunların tespiti ve çözüm için ilgili kurumlara iletilmesi gibi birçok sorumluluk üstlenmektedir. Bu görevler, yalnızca kanunlarla belirlenen yükümlülüklerden ibaret olmayıp, aynı zamanda bulunduğu bölgedeki vatandaşın huzur ve güven duygusunu güçlendiren bir kamu hizmeti mahiyetindedir.

Özellikle COVID-19 pandemisi sırasında muhtarlarımızın önemi daha net görülmüştür. Karantina uygulamalarında ihtiyaç sahiplerinin tespiti, yaşlı ve engelli vatandaşların temel ihtiyaçlarının giderilmesi, sağlık hizmetlerine erişim süreçlerinde vatandaşın bilgilendirilmesi gibi kritik konularda muhtarlarımız ön safta yer almış, adeta bir kriz yöneticisi gibi çalışmıştır. Bu deneyim, muhtarların demokratik temsil yanında, toplumsal dayanıklılığın da en önemli aktörlerinden biri olduğunu göstermiştir.

Kırsal bölgelerde görev yapan muhtarlar, tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin desteklenmesi, çiftçilere yönelik teşvik ve hibelerin duyurulması ve köy halkının kamusal hizmetlerden haberdar edilmesi konusunda da önemli bir işlev görmektedir. Bu bağlamda, muhtarlar yalnızca yerel bir idareci değil, aynı zamanda bölgesel kalkınmanın da gönüllü rehberleridir.

Bütün bu hayati görevlerine rağmen, muhtarlarımız hâlen birçok yasal ve özlük hakkından mahrum bırakılmıştır. Toplumun her kesimiyle doğrudan temas halinde olan muhtarlarımız, temsil ettikleri görevin ağırlığıyla orantılı imkânlara sahip değildir. Özellikle ihtiyaç hâlinde yapacakları yurtdışı seyahatlerinde karşılaştıkları zorluklar, hem görevlerini ifa etmelerini hem de kendilerini geliştirme imkânlarını sınırlandırmaktadır. Oysa demokratik sistemin temel aktörleri olan muhtarların, uluslararası platformlarda bilgi ve deneyim edinmesi, farklı ülkelerdeki yerel yönetim uygulamalarını görmesi ve yurtdışında düzenlenen eğitim, toplantı ve programlara katılabilmesi, ülkemizin yerel demokrasisini de güçlendirecek bir kazanım olacaktır.

Bu nedenle, il ve ilçe belediye başkanlarına tanınan hususi damgalı pasaport hakkının köy ve mahalle muhtarlarını da kapsayacak şekilde genişletilmesi gerekmektedir. Bu düzenleme ile muhtarlarımızın uluslararası temaslarında bürokratik engeller ortadan kaldırılacak, onların görevlerini daha etkin şekilde yerine getirmelerine katkı sağlanacaktır. Ayrıca bu adım, muhtarlık kurumunun demokratik sistemimiz içindeki değerini ve saygınlığını pekiştirecektir.

Sonuç olarak, teklif edilen değişiklik; köy ve mahalle muhtarlarına hususi damgalı pasaport hakkı tanıyarak, onların toplumsal rollerini güçlendirmeyi, görevlerini kolaylaştırmayı ve demokrasimizin en temel taşlarından biri olan muhtarlık kurumunu hak ettiği noktaya taşımayı amaçlamaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Pasaport Kanunu'nun 14'üncü maddesinde yapılan değişiklikle, il ve ilçe belediye başkanlarına tanınan hususi damgalı pasaport hakkının kapsamı genişletilerek köy ve mahalle muhtarları da bu haktan yararlandırılmaktadır. Amaç, toplumla doğrudan temas halinde bulunan muhtarların ihtiyaç duyduklarında yurtdışına çıkışlarının kolaylaştırılmasıdır.

MADDE 2- Kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe girmesi düzenlenmektedir.

MADDE 3- Kanunun Cumhurbaşkanı tarafından yürütüleceği düzenlenmiştir.

5682 SAYILI PASAPORT KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 14'üncü maddesinin (A) fıkrasının üçüncü paragrafında yer alan "il ve ilçe belediye başkanlarına," ibaresinden sonra gelmek üzere "köy ve mahalle muhtarlarına" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.